

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

• HVAR 8 DAG •

ILLUSTRERADT

MAGASIN

MALMÖ HAMN I NATTSTÄMNING. — FOTO. C. CARLSSON, STOCKHOLM.

14:DE ÅRG.

DEN 15 DECEMBER 1912.

Nº 11.

Foto. Dahlöf, Stockholm.

Köpa. Bero. N:o 11/1912

Emil Sjoberg.

”Till justitiekansler må konungen nämna en lagfaren, skicklig och oväldig man, som i domarevärf varit nyttjad. Honom, såsom konungens högste ombudsman, ällige förnämligast att föra eller genom de under honom ställda fiskaler låta föra konungens talan i mål, som röra allmän säkerhet och kronans rätt, samt att, å konungens vägnar, hafva tillsyn öfver rättvisans handhavande och i sådan egenskap beifra fel, som af domare och ämbetsmän begångna blifva.“

Med dessa ord karakteriserar par. 27 i vår nu gällande regeringsform justitiekanslerns ämbete. Man behöfver icke vara mycket grundlagsfaren för att finna att detsamma utgör ett motstycke till justitieombudsmannens: liksom denne sistnämnde har att bevaka medborgarnes rätt gentemot förvaltningen såsom ett riksdagens ombud, så har justitiekanslern att bevaka k. m:ts och kronans rätt gentemot undersåtarna; båda ha att tillse rättsordningens upprätthållande, men medan justitieombudsmannen gör detta från en ståndpunkt så att säga utanför förvaltningen, är justitiekanslern en förvaltningens själfregulator inom densamma. På denna sista grund är justitiekanslern ock chef för stads- och landsfiskaler, hvilka han tillsätter och afskedar, hvarjämte äfven alla andra fiskaler och ombudsmän skola lyda honom, hvarför han vid deras tillsättning har att afge yttrande. Själfr träder han sällan inför offentligheten, hvarför hans ämbete råkat i skuggan för justitieombudsmannens under mera publicitet verkande, fast det förstnämnda i själfva verket har äldre anor: redan 1634 års regeringsform talar om en riksfiskal och namnet justitiekansler går tillbaka

till 1719 års kansliordning. För öfrigt har justitieombudsmannaämbetet en af sina rötter just i justitiekanslerssysslan. Under frihetstidens sista skede 1766–72 utsågs nämligen justitiekanslern af rikens ständer och var äfven deras ombudsman, och det var till den härunder liggande tanken 1809 års riksfäder gingo tillbaka, fast de funno det lämpligare och riktigare att fördela uppdragen som kronans och riksdagens ombudsman på skilda händer.

Af det anförda förstår man justitiekanslersämbetets vikt och betydelse. Det kräfer af sin innehavare icke blott omfattande juridiska insikter, aldrig tröttnande nit och vaksamhet, utan äfven synnerlig taktkänsla. Att beklåda detsamma ha också städse endast kallats män med anseende att vara de främsta inom justitieförvaltningen.

Emil Sjöberg den nuvarande justitiekanslern är född i Stockholm den 16 november 1852, foster-son till v. notarien Franz Vilhelm Theodor Sjöberg och hans maka Charlotta Gustafva Strutz. Sin skolundervisning mottog han vid Nya elementarskolan, där han 1870 aflade mogenhetsexamen. Samma år kom han som student till Uppsala, hvarest han genast kastade sig in på den juridiska banan och vid slutet af vårterminen 1875 aflade examen till rikets rättegångsverk. Efter tingstänggöring i Uppsala läns norra domsaga utnämndes han 1878 af Svea hofrätt till vice häradshöfding och tjänstgjorde därefter i samma hofrätt dels som fiskal, dels som assessor, tills han 1888 mottog förordnande som revisionssekreterare. Fyra år senare utnämndes han till ordinarie innehavare af revisionssekreterareämbete och kvarstod sedan i denna ställning till

Öfver fotograf.

Kliché: Kem. A.-B. Ernst Sjöberg, Sthlm. Gbg.

DROTTNING VICTORIAS ANKOMST TILL CAPRI DEN 24 NOV. H. M:t har af ett mindre tillfredsställande helsotillstånd tvingats att tillbringa äfven denna vinter i södern, fjärran från hem och land.

Inlandsbanans första led, linien Östersund-Strömsund, öppnades den 1 dec. för trafik. Högtidligheten omfattades med lifligaste intresse af befolkningen i de berörda trakterna och allmän flaggning ägde rum. På morgonen afgick från Östersund till Strömsund ett af distriktsförvaltningen anordnad extratåg medförande ett tjugotal hedersgäster, utgörande represen-

tanter för byggnadsbefalet, distriktsförvaltningen, länsstyrelsen m. fl. samt dessutom omkr. 300 passagerare. Själva invigningshögtidligheten försiggick på Grand hotell i Strömsund. Fästtalet hölls af förvaltaren A. Berg. Till landshöfding Widén, som förhindrats närvara, afsändes hälsningstelegram likaså till förre landshöfdingen greve K. U:son Sparre.

Foto. Forsslund, Strömsund.

ÖPPNINGSDAGEN DEN 1:STE DECEMBER OCH DET FÖRSTA TÅGETS ANKOMST TILL STROMSUND.

Kliché: Bengt Silfverparre.

1898, då han varit expeditjonschef i landförsvarsdepartementet. Påföljande år utnämndes han till justitiekansler, hvilket höga ämbete han framgent med allmänt erkänd oveld och plikttröhet förvaltar.

Justitiekanslär Sjöberg har äfven sitt namn knutet till ett antal viktiga lagstiftningsarbeten. Särskildt gäller detta nydaningen af våra krigsförordningar. På 1890-talet var han sålunda ledamot af komitén för revision af den militära rättegångsordningen och har i det därpå följande årtiondet varit ledamot jämväl i den komité för revision af strafflagen för krigsmakten och militära rättegångsordningen, hvars förslag torde komma föreläggas instundande riksdag. För öfrigt var han 1898 en af de kommitterade, som hade jaktstadgans revision sig anförtrodd.

Att hoppas är, att justitiekanslär Sjöberg ännu i många år skall kvarstå på sin viktiga post. När densamma beklädes af män af hans art, kan allmänheten känna sig trygg för, att rättsordningens efterlevande på ett verksamt sätt öfvervakas till samhällets säkerhet och gagn.

mekaniska verkstad, och det svenska bruk som levererat den plåt hvilken så präktigt bestod provet, då ångaren rammades af pansarkolossen har all heder af sitt material.

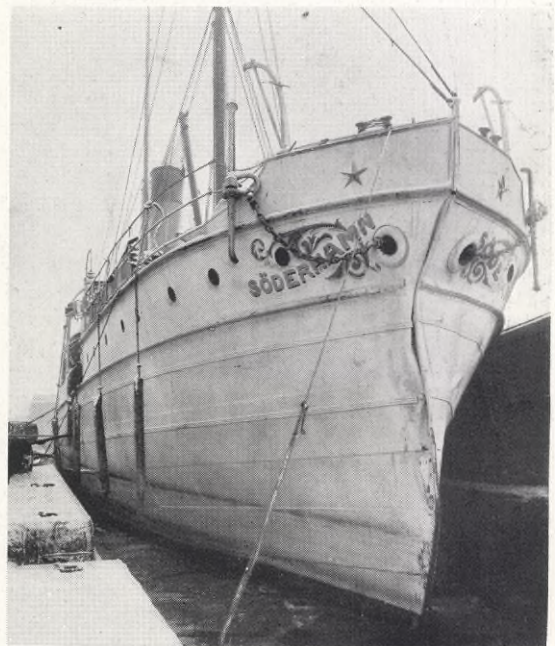

Foto. Johansson, Hudiksvall.

Kliché: Bengt Silfverparre.

ÅNGAREN SÖDERHAMN EFTER KOLLISIONEN MED PANSARBÅTEN THULE.

Då den på vinterexpedition utkommenderade örlogseskadern den 30 nov. lämnade huvudstaden med Karlskrona som närmaste mål, råkade ute på Trälhafvet vid Brödstyckets fyr pansarbåten Thule under rådande kvällsmörker kollidera med ångaren "Söderhamn", stadd på resa från Stockholm till norrländska hamnar. "Söderhamn", som träffades af pansarbåtens styrbordsbög i stäfven något om babord slapp förvånansvärdt lyckligt undan det farliga äfventyret. Stöten var våldsam, ångarens stäf prässades styrbord hän i en rätt stor bäge samt trycktes in cirka en fot, men trots denna oerhörda påfrestning höll den fenomenalt starka plåten och icke den minsta läcka uppstod. Efter besiktning vid Finnoda slip fortsatte ångaren sin resa.

"Söderhamn" är byggd för cirka 40 år sedan vid Nyköpings

SVENSK KONSTINDUSTRI-UTSTÄLLNING I CHICAGO.

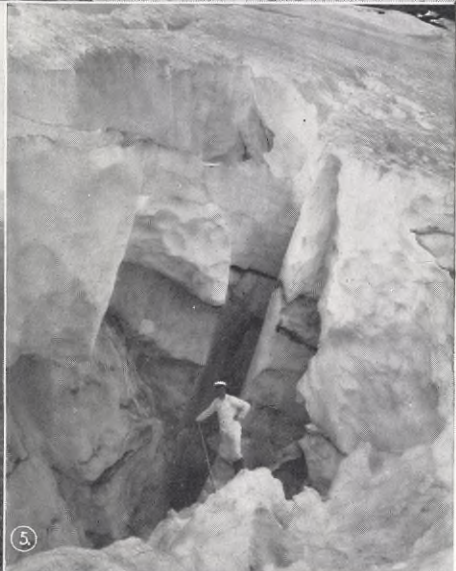
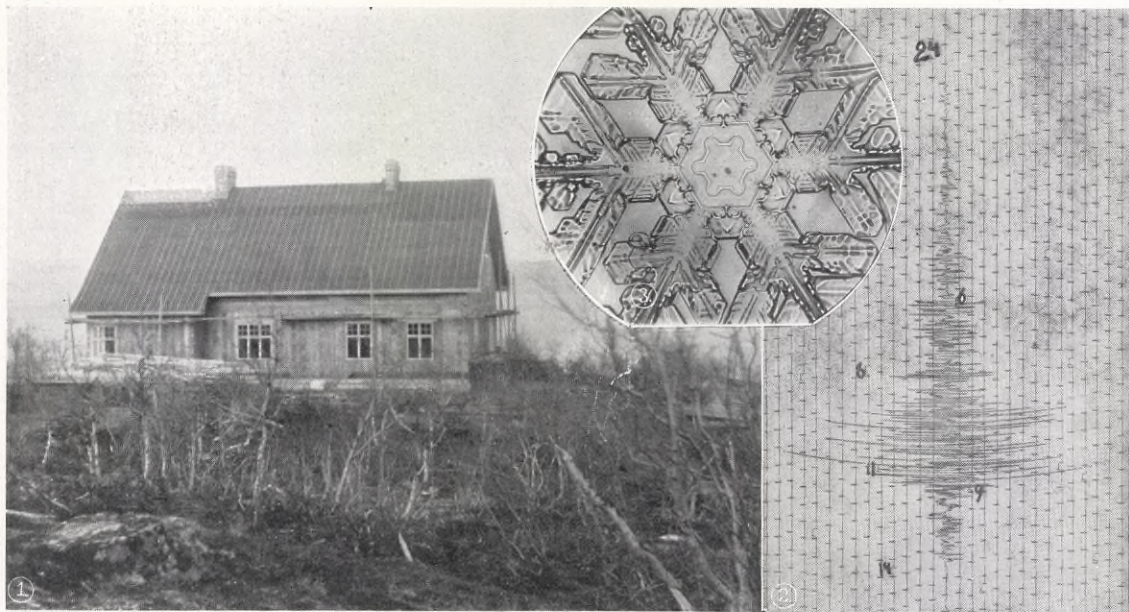

Efter fotograf.

INTERIÖR AF DEN SVENSKA UTSTÄLLNINGEN I CHICAGO. — MEDALJONGPORTRÄTT AF D'REKTÖR OCH FRU CHAS. S. PETERSON, CHICAGO.

I dagarna har i Amerika slagits ett stort slag för den svenska konstindustrien genom den utställning af svenska konstindustriäster, som öppnats i Svenska Klubbens ståtliga byggnad i Chicago. Initiativet till utställningen har tagits af en af de mest representativa Chicagosvenskarnes *dir. Chas. S. Peterson* därvid lifligt understödd af sin fru. För att försäkra sig om de mera framstående svenska konstindustridkarnes medverkan gjorde hr och fru P. en resa till Sverige där de, glädjande nog, inom de berörda kretsarne funno det varmaste intresse för saken. Vår konstindustri har tack vare detta blifvit synnerligen väl företräd på den nu öpp-

nade utställningen. Bland utställarne kunna nämnas: *Herman Bergmans konstgjuteri A.-B.*, *A.-B. Arvid Böhlmarks lampfabrik*, *S. Giöbel*, *C. G. Hallbergs guldsmeds A.-B.*, *Rörstrands fabriks A.-B. m. fl.* Afsikten med utställningen är att fästa svensk-amerikanarnes uppmärksamhet på den högt uppdrifna konstindustrien i hemlandet och söka förmå dem att pryda sina hem med gedigna svenska konstföremål i stället för dyrt smaklöst krimskrams. Af allt att döma kommer försöket att slå lyckligt ut. Omsättningen på utställningen har varit synnerligen liflig. Första dagens försäljningssumma uppgick till icke mindre än cirka 4,000 kr.

1. DEN UNDER BYGGNAD VARANDE ABISKO NATURVETENSKAPLIGA STATION, vid Torne Träsk, dit Vassijaurestationens personal i dagarne inflyttat.

2. DEL AF SEISMOGRAMMET DEN 9 AUG. vid den starka jordbävningen vid Marmarasjön.

3. MIKROFOTOGRAFI af en ovanligt vacker snökristall.

4-8. BILDER FRÅN EN FJÄLLTUR FRÅN VASSIJAURE ÖFVER KÄRSJÖKELN TILL ABISKO DEN 6 AUG.

Efter fotografier.

KÄRSÖTJÄKKO.

Klädh: Tengst Sjöfrörens.

4. Kärsjökeln sedd från Kärsövagge.

5. Glaciärremna i Kärsjökeln, så djup att ingen botten kan ses. I isväggen t. v. synas de olika årslagren ganska tydligt. 6. Kärsötjälko.

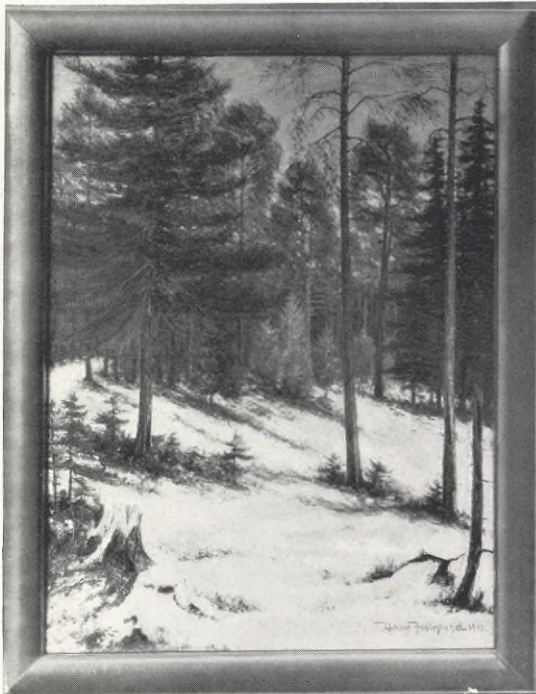
7. Ett vackert vattenfall vid Kärsjökeln nedre ända. De nedstörtade stenblocken bildar ett egendomligt deltalandskap.

8. Fjälltragedi Benhög af åtminstone 6 rennar, som störtat ned i en af de förut nämnda glaciärremnorna. Vid jökeln afsmältning i dess nedre ända ha djurens ben åter kommit i dagen.

7--8: Se föreg. sida. 9. VATTENFALL, PÅ NUOLJAFJÄLLET (Abisko), som kastas tillbaka of stormen.

ARBETARE-KONSTNÄRER

V. HOLMLUND: Vinterdag i skogen.

C. ÖSTLUND: Backstuga.

Text å sidan 170.

Kriget har inträdd i ett nytt skede. Kanonen, geväret och sabeln ha aflöst af pennan, och diplomaternas skrifbord samla nu tills vidare intresset omkring sig i stället för slagfälten. Tills vidare — ty tvistoämnen gifvas öfvernog, hvilka, när som hälst kunna gifva anledning till, att de militära vapnens hvila bli af kort varaktighet, fastän de kanske komma att riktas åt annat håll än förut. Att man så oväntadt hastigt slagit in på fredsunderhandlingarnas väg har sin orsak kanske mindre i uppträdandet af den gemensamma fienden koleran, såsom på sina håll angifvits, än fastmer däruti att den af alla väntade schismen mellan segrarne, efter alla tecken att döma, blifvit kronisk, och ej mindre i vissa stormakters ingripande.

Bulgarerna, hvilka under kriget varit den ledande nationen och hvilka uppnått de mest stortade resultaten, synas nu äfven i sträfvan efter snar tred med Turkiet gå i tåten. Deras ställning vid Tschataldja med en ointagen stark fästning i ryggen var på intet sätt angenäm, och så mycket mindre behaglig som "vännerna" icke tycktes vilja göra min af att understödja dem, sedan dessa, hvar på sitt håll, fått friare händer. Serberna, hvilka visserligen från början haft en del trupper afdelade till den bulgariska armén, ha efter fullgjordt radikalt rensningsarbete i Novibazar, Gammal-Serbien och Nordalbanien uteslutande fullföljt sina egna intressen med sin marsch mot Adriatiska hafvet, hvarigenom de upprört de österrikiska patriotiska känslorna. Det säges, att de hemsändt öfverflödiga trupper i stället för att skicka dem till bulgarernas understöd.

Grekerna hvilat ut efter Salonikis intagande och synas där göra sig goda dagar. Som bekant vill den bulgariske generalen Theodorov göra dem äran stridig vid denna öföring. Visserligen har det sagts, att en del af den grekiska armén från Saloniki dirigerats mot Monastir för att uppfånga de därifrån flyktande turkiska trupperna, men om denna truppdel har sedan rakt intet försports. Ej heller har ryktet om grekiska truppers transport sjöledes till Tschataldja besannats.

Med all sannolikhet har denna börjande tydliga divergens bland de förbundna Balkanstaterna varit afgörande i fråga om fredsunderhandlingarnes påskyndande från deras sida.

Den andra inverkan omständigheten har, såsom nyss antyddes, varit hänsynen till stormakterna. Så länge de stridande höllo sig i det inre af det europeiska Turkiet var kriget en affär dem emellan, men i den mån segrarne närmade sig kusterna, i väster mot Adriatiska hafvet, i söder mot Ägeiska hafvet och framför allt i öster mot Konstantinopel trädde stormaktsintressena i förgrunden. Österrike — Italien vaka afundsjukt öfver den albaniska kuststräckan vid Adria och Ryssland—England skulle aldrig hafva tillåtit ett varaktigt bulgariskt besittningstagande af Konstantinopel. Det torde därför kunna betecknas såsom ett utomordentligt klokt politiskt steg af den bulgariska regeringen (konung Ferdinand?) att nöja sig med de vunna framgångarna och att lägga dessa till grund för fredsunderhandlingarna.

Det är i öfrigt rätt märkligt att skåda, huru makterna med afseende på boskiftet efter den icke längre sjuke utan döde mannen äro delade i andra grupper än trippellians och trippelentente. Den ena gruppen utgöres af Tyskland, England och Frankrike, den andra af Österrike och Ryssland. De två senare staterna ha i första hand intressen äro bevaka, och inom dem verka väldiga krafter för ett afgörande med vapenmakt. Bakom stå visserligen deras respektiva allierade, men dessa ha helt naturligt ej samma intresse af en sådan kraftmätning utan arbeta ifrigt för krigets lokalisering och för fred, och som de äro

de starkare torde utsikter finnas, att deras önskan skall segra.

Såsom en förberedelse till den slutliga freden har af de krigförande makterna, med undantag af Grekland, den 3 dec. i Tschataldja undertecknats en öfverenskommelse om vapenhvila på obestämd tid och med 24 timmars uppsägningstid. Villkoren för denna vapenhvila äro följande:

1:o Samtliga trupper stanna i de ställningar de inneha; 2:o De belägrade fästningarna erhålla icke ny tillförsel af proviant och ammunition; 3:o Tillförseln af lifsmedel till bulgariska armén försiggår från tionde dagen efter vapenhvilans undertecknande öfver Svarta hafvet och Adrianopel; 4:o Fredsunderhandlingarna börja den 13 dec. i London.

Man ser redan konturerna af fredsunderhandlingarnas gång:

De komma att försiggå i London, då planen uppgjorts af den engelske utrikesministern sir Edward Grey, och företagas i två skarpt skilda omgångar. De krigförande makternas uppgörelse sins emellan genom af dem särskildt utsedda ombud, Balkankonferensen, och stormakternas ambassadörkonferens kallad reunion.

Balkankonferensen får i första hand att afgöra, hvilka landområden det besegrade Turkiet skall afstå af sina europeiska besittningar äfvensom öfriga gemensamma fredsvillkor, därefter vidtager den kanske brydsammaste delen af förhandlingarna, rofvets delning, hvarvid Turkiets ombud själfallet är ur spelet.

Sedan, eller rättare, om Balkankonferensen kommer till ett resultat och ett verkligt fredsördrag föreligger, då skall detta underställas ambassadörernas konferens, reunionen, och då få stormakterna sista ordet.

Att stora svårigheter skola möta vid sammanjämkandet af så många skilda intressen, som härvid komma att framträda, är alldeles uppenbart, äfven om de stridande makterna kunna enas. Deras synpunkter och stormakternas äro nog i mångt och mycket oförenliga. Emellertid får man väl hoppas, att de tre nyss nämnda stormakternas tydligt ådagalagda önskan om fred skall råda, om ock icke därmed den evinnerliga Balkanfrågan får sin slutgiltiga lösning.

Ett och annat om de krigförandes truppördelning börjar sippra ut. Vi kunna i dag göra en början med de bulgarisk—serbiska stridskrafterna vid Adrianopel, tack vare ett bref från krigskorrespondenten löjtnant E. Wasell.

Cerneringsgrupperna bestå nu, efter de under krigets gång vidtagna omflyttningarna, af två bulgariska och två serbiska divisioner (motsvarande våra arméördelningar) hvardera om fyra regementen. Bulgarerna stå öster om staden med en division mellan Maritza och Tundscha och en division mellan Tundscha—Maritza—järnvägen Philippopel—Adrianopel. De ha därjämte en kavalleridivision, några divisioner fältartilleri och något belägringsartilleri.

Serberna under general Stefanovitsch stå väster om staden med en division, den dormanska under general Rassitz, mellan Maritza—järnvägen—Arda och med en division, den timockska under öfverste Konditsch, mellan Arda—järnvägen från Adrianopel till Konstantinopel—Maritza. Sammanlagda antalet belägringstrupper torde uppgå till omkring 80,000 man.

Samme författare antyder, att förhållandet mellan de bulgariska och serbiska trupperna vid Adrianopel ej är det bästa, särskildt gäller detta officerarne. Man ser aldrig en serber gå tillsammans med en bulgar, och de ignorera hvarandra vid alla tillfällen utom tjänsten fullkomligt.

G. R.

Efter fotografi.

DEN NYLIGEN AFLIDNE PATRIARKEN AF KONSTANTINOPEL, JOACHIM III föres, sittande död på sin patriark-tron, och ijörd full ornat, till sin begravningsplats.

Kliche: Bengt Sjöqvist

Patriarken af Konstantinopel, Joachim III, som nyligen afled, fick i öfverensstämmelse med traditionen efter sin död af menigheten i Konstantinopel mottaga uomordentligt stora vördnadsbetygelser. Förbi den döde, som iklädts full prästerlig ornat och placerats i sin stol, defilerade en ofantlig människomassa. Tusenden knäböjde framför den döde patriarken, kyssande hans hand och bibeln som låg i hans knä.

Till namnet är patriarken af Konstantinopel den grekisk-katolska kyrkans öfverhufvud, men af den makt, som en gång hörde samman med denna värdighet, finnes i våra dagar endast obetydligt kvar. Patriarken väljes af kyrkans

ETT 800-ÅRIGT KRUCIFIX från Rhentrakten, nyligen funnet i Eskilstuna.

biskopar samt lyder under turkiske sultanen.

Vid gräfningsarbeten i Eskilstuna på den plats där Johanniterklostret, sedermera Gustaf Vasas slott, legat, anträffades för ej länge sedan den lilla märkliga bild af der korsfäste, som här finnes afbildad. Figuren är af förgylld brons, 12 cm. hög. Korset är borta. Kristus bilden är som konstverk betraktad ett ganska medelmåttigt och rätt utfördt arbete. Fötterna ha stöd mot en platta (suppedaneum). Egendommeligt är att Kristus på hufvudet burit hvarken törnekrona eller — såsom regeln var vid denna tid — konungakrona.

Trots krucifixets primitiva prägel, är det dock ej utfördt i Sverige utan i Rhentrakten, där ej få dylika äro anträffade. Den berömda "Sammlung Schnütgen" i Köln äger flera exemplar af samma art, däribland ett som synes vara utfördt i samma verkstad. De tillhöra 1100-talet.

Till Eskilstuna kommo Johanniterbröderna (ursprungligen tillika riddare: Johanniter- eller Malteserriddare) på 1200-talet, enligt traditionen in kallade af Birger Jarl. Emellertid har på platsen funnits ett äldre kloster, för hvars räkning det lilla krucifixet kan vara infördt. På 1500-talet raserades Johanniternas kloster, och i stället uppbyggde här Gustaf Vasa sitt slott. Det var på denna plats, som äfven den berömda grafkistan med runhöllar anträffades i somras (afb. i H. 8. D.).

På Langelinie i Köpenhamn aftäcktes den 5 dec. i närvaro af en representativ församling monumentet öfver den danske upptäcktsresanden *Mylius Erichsen* och hans båda kamrater på den senaste Grönlandsfärden, Hoeg-Hagen och Brön lund. Sedan polarfararen kapten Amstrup i sitt fästtal återkallat minnet af den äfventyrliga expeditionen, mottogs monumentet å staden Köpenhamns vägnar af öfverpresident Jonqières.

Minnesmärket, hvilket framställer de tre männen skjutande proviantsläden fram öfver snön, har utförts af bildhuggaren Kai Nielsen.

DET NYA MONUMENTET ÖFVER MYLIUS ERICHSEN.

LEKTOR RANUNCULUS.

FÖR HVAR 8 DAG AF K. G. OSSIAN-NILSSON.

Lektor Ranunculus var naturligtvis lektor i botanik, och han hade sitt namn af, att han var så lång och sommarlik.

Han förvandlade alla årstider till sommar, tyckte vi. Man kunde möta honom med hans gamla, buckliga portör alla tider på året, lika gärna i november eller i mars som på den vackraste maj- eller septemberdag.

Och naturligtvis hade han samma anspråk på sina lärjungar. "Höstfloran är den rikaste", brukade han säga, och hösten räckte förstås till jullofvet. Till alla undervisningstimmar ville han ha lefvande växter, helst fyra, fem arter och helst så många exemplar, att det blef ett af hvar art till hvarje person i lexrummet.

Tyvår förmådde han aldrig riktigt smitta oss med sin ifver. Vi befunno oss i slyngelåldern, då han öfvertog oss, och där befunno vi oss fortfarande, då han lämnade oss med nedre sjätte. Vi fingo ingen tid till exkursioner, ty dels hade vi många och svåra lexor, och dels började vi få intressen, hvarmed de flesta af oss menade flirt med skol flickor.

Lektor Ranunculus var redan gammal, hans blonda hår hade blifvit grått och glest, hans magra gestalt än magrare, hans ansikte färdigt af bekymren för en stor familj. Hans svagheter, både de dyra och de billiga, blefvo allt tydligare. Han var klen ekonom och klen undervisare. Specialist, så han kunde dugt till professor, poet, så han kunde dugt i akademien, nitisk, plikttrogen och god, var och förblef han ett original, som vi höllo af och drefvo med.

Hvarje läsår offrade han första timman på ett slags programtal, hvari han meddelade planen för allt, som skulle genomgå. Den lektionen satt han orubblig i katedern och gaf eftertryck åt sina ord med flitiga käppstötter i katedergolfvet. Ty käppen skulle han förstås ha in med sig — för disciplinens skull, som hvarken han eller käppen nånsin förmådde upprätthålla.

Naturligtvis lyddes vi efter de första fem minuterna ej till ett ord i programtalet, vi hade mera intresse för allsköns fuffens, och vi liksom hade på känn, att det ståtliga programmet skulle förbli ett program.

Och ett program förblef det. Våra kunskaper i botanik voro genomgående klena. Vi köpte eller bytte herbarier, som vi köpte och bytte frimärken. Vi beräknade som små fondmäklare våra insikter efter poäng, men vi hade i själva verket ej sett tiondedelen af våra rariteter på växtstället.

Hur många gånger skedde inte vår växtinsamling på det sättet, att hela klassafdelningen på tiominutersrasten störtade ut på tomtmarkerna kring skolan, ryckte till sig hvad som fanns — om det nu var hönsgräs, maskrosor, matricarior eller andra sällsyntheter! Tillräckligt antal *exemplar* blef det under sådana förhållanden alltid. Merendels så rikligt, att vi *dessutom* hade maskrosor i knapphålet, alla trettio, när lektor Ranunculus steg in till lektionen.

Naturligtvis fanns det en och annan riktig botanist ibland oss. Sådana ha alltid funnits i Linnés fädernesland. Men till lektorns ära måste sägas, att han bekymrade sig mindre om dessa två rättfärdiga än om oss tjugoofta orättfärdiga. Och om ingen bekymrade han sig så kärligt som om länge Sanderson.

Länge Sanderson var den eländigaste i hela högen. Hans afgjordt bästa skolämne hette fotboll, och det idkade han så flitigt på fritiderna, att han måste

hvila från allt arbete under lektionerna. Till botaniska utflykter hade han mindre än andra tid tillöfvers. För öfrigt var han en ohängd lymmel och var ej stort mer omtyckt af kamraterna än af lärarna.

Det var denne Sanderson, som lektor Ranunculus tog under sina vingars skugga. Pojken var lång, fräknig och rödhårig, så utseendet kunde inte vara någon anledning. Och flit och uppförande voro de sämsta möjliga.

Men lektorn tillhörde dem, som ej förmå döma *någon*. Och där det fanns svaghet, där flödade också hans öfverseende.

När röde Sandy hade "turen" — det vill säga, skulle svara för växtmaterial till lektionen — och med sina hårda grå ögon på läraren och sin trotsiga haka i vädret förklarade, hvarför han ej gjort sin plikt, kom förebråelsen så mild, att vi alla skändes — utom möjligen Sanderson.

Och när Rödtopp-Sanderson vid examination af en skidväxt kallade skidan för balja, inskränkte sig lektorn till en skämtsam försäkran, att "Sanderson borde sättas i en balja."

Lektor Ranunculus vedergällde ej lika med lika. Rödtopps obetydliga intresse för hans ämne minskade ej lektorns intresse för Rödtopp. Många minuter i sträck under många timmar ägnade lektorn åt att söka plugga i den långa odågan de första grunderna.

En vacker höstdag under frukostrasten möttes lektorn och Rödtopp på gatan.

Rödtopp hälsade och tänkte smita förbi, ty han hade brådtom.

— Hvert skall *du* ta vägen, hejdade honom Ranunculus och satte pekfingeret för hans bröst som en lans eller en bajonett.

— Ut och samla växter, ljög Sanderson med tillförsikt, ty han hade verkligen portören på ryggen.

— Det skulle du gjort i går eftermiddags, förebrådde lektorn, — men om du skyndar dig, så kanske att du hinner. Höstfloran är den rikaste på hela året.

— Ja, lektorn, sade Rödtopp och lyfte på mössan. Han låddes ha brådtom att komma i väg och få göra sin plikt. Han hade nämligen turen i dag.

Men Rödtopp hyste i själva verket helt andra planer. Han tänkte sig upp med en födelsedagsbukett till Helen Öman.

Så hette hans gymnasistflamma, och det vackraste draget hos röde Sandy var den trohet, hvarmed han redan i två år varit hennes riddare.

Han hade vunnit hennes ynnest på äkta riddarmanér, det vill säga genom att smörja upp en rival, medan sköna Helen stod på sin trappa och med välbehag tittade på. Sedan dess brukade han få bjuda henne på "kond" en och annan gång och hade också varit bjuden i familjen.

I dag var hennes födelsedag, och det enklaste och riktigaste hade varit att låta blomsterhandeln skicka upp buketten. Men Sandy befann sig för tillfället i stark fiendskap med Helens yngre bror, och det kunde lätt hända, att Anton smusslade bort buketten eller åtminstone kortet ur den, när budet kom upp.

Säkrast var därför att egenhändigt bringa sin hyllning, och Rödtopp var just på språng. Det var hög tid, han hade inalles tre kvart till sitt förfogande, och katten vete, hur det skulle gå med botaniken.

Sandy tröstade sig med, att första middagslektionen var kristendom för gamle Pater. Först där- efter kom Ranunculus' timme, och under rasten

kunde alltid något ogräs rafsas samman ute från granntomterna.

På vägen till blomsterhandeln mötte han inte mindre än tre fuxar — pojknas synonym för lärare. Den siste var adjunkten i franska, som de skulle ha under tredje timmen.

Det tog ju tid att få buketten vald och bunden, och Helen Öman bodde inte i närmaste grannskapet. Men Sandy var inte den, som uppgaf en föresats — när han verkligen fattat en, — och tio minuter före skoltid stod han i Helens tambur och bockade och log och log och bockade.

Till tack mottog han ett leende, mer soligt och hvit-tandadt än någonsin. Han mottog också en svag handtryckning, som gjorde honom alldeles vimmelkantig, och när han bjöds kvar på en kopp choklad, förmådde han inte stå emot.

Anton hade redan gått till skolan, så Sandy undgick dumma frågor, och för resten var han beredd att ljuga ihop hvad som helst. Det var en verkligt bussig halftimme uppe hos Ömans, och Helens mamma var artigheten själf.

Det var först utanför porten, som Rödtopp gjorde klart för sig, hvad han tagit sig till. Han hade skolkat från själfva Paterstimmen, från stränge gamle rektors kristendomstimme — närapå den värsta förbrytelse en nedresjätting skulle kunna begå.

Rektorstimmen var redan halftiden, och att komma i sista minuten med någon hoppljuga historia gick alls inte — rektor Majfelt var en gammal man med en djup misstro till människans genom arfsynden fördärfvade natur och till Sandersons natur i synnerhet. Det var hopplöst att söka lura Pater.

Att skolka helt och hållet och låta förfärdiga sig något slags sjukbetyg var inte heller lönt. Minst fyra fuxar skulle kunna underskrifva Rödtopps friskbetyg, men inte en enda hjälpsam själ med samvete kunde i dag underskrifva motsatsen.

Belägenheten var förtviflad, det gällde helt enkelt nedsatt sedebetyg, och någon lika förtviflad åtgärd måste tillgripas. Lyckligtvis låg det så kallade landet inte långt utanför denna stadsdel. Och till landet stod för tillfället röde Sandys enda hopp.

En flåsande, svettig och mer än vanligt rödfärgad företeelse kom en halftimme senare störtande i hämlarna på gamle lektor Ranunculus, just då denne tänkte sig in på lärarrummet.

— Lektorn — lektor Ranunculus!

Rösten skalf nästan som i feber.

— Hvad behagas?

Gamle lektorn stannade, och hans blick vidgades mot Rödtopps portör.

— Jo, lektor Ranunculus, jag —

— Hvad behagas? Ranunculus — är det jag det?

— Ack, förlåt — jag mente — jag mente —

— Ja, din skälm, jag förstår nog, hvad du mente!

Och lektor Ranunculus log med en tår i ena ögat. Men han log inte mera, sedan han fått del af Sanderssons berättelse.

— Käre Sandy, det var en ledsam historia!

— Men jag tänkte ju skaffa så mycket som möjligt, invände Rödtopp bevekande, — jag ströfvade omkring, så långt jag hann — i två timmar, lektorn, och så hann jag inte hit igen —

Det glimtade litet spydigt i lärareblicken, så skratade han kort, men bad så få titta i portören. Där hade Sandy rafsats samman allt möjligt smått och godt, allt han i hastigheten kunnat hitta vid fabriksplank, timmerupplag och vägdiken. Det såg rikligt ut, det var hufvudsaken.

— Det tyckes inte vara några höga poäng, sade lektor Ranunculus, — men inte så få växter —

— Ja, se höstfloran är den rikaste på hela året, ansåg Sanderson.

— Det har du rätt i, Sandy, det har du rätt i! Vi få se! Vi få se! Gå in i klassen så länge och se till, att den håller sig tyst, så —!

Och med en humoristisk nick begaf sig botanik- lektorn raka vägen till rektorsrummet.

Sanderson å sin sida sökte för en gång göra lektorn till viljes, klassen höll sig tyst — hvilket onekligen var Rödtopps förtjänst, eftersom det egentligen var han, som brukade hålla oväsen.

Tio minuter senare infann sig botanikläraren i klassen och det tämligen röd och upprörd. Det dröjde nya tio minuter, innan han hunnit sansa sig så pass, att han kunde börja lektionen. Och för de stunder, som återstodo, var det insamlade växt- materialet mer än tillräckligt. Hela klassen var under nästa rast klöfverblommor i knapphälen.

Hvad som förhandlats mellan rektor Majfelt och lektor Ranunculus är ej i detalj bekant. Men det lär ha sagts skarpa saker, och lektorn var i onåd under en hel termin. På Sanderson gick det däremot ingen nöd, han behöll sitt "mycket godt" i uppförande, och i Paters gunst kunde han inte sjunka stort djupare från status quo.

Det hade varit för mycket begärdt, att Sandy efter den betan skulle bättra sig. Han var och förblef antibotaniker, liksom han förblef antistuderande. Han sparkade fotboll och vardt i alla fall en karl med tiden.

Men när lektor Ranunculus för alltid slutade sina exkursioner och lade sig till ro under årets rikaste flora, så kom det på grafven en särskild bukett ifrån röde Sanderson. Och ändå hade han varit med om att skramla till klassens krans, på hvilken klassens poet skrifvit:

"Tag den gärd, en ynglingsskara
tacksamt på din grafhög strör:
den som har bland blommor lefvat,
ock bland blommor hvilat bör!

"Till lektor Almén!" Man vågade tyvärr inte skrifva "Till lektor Ranunculus"!

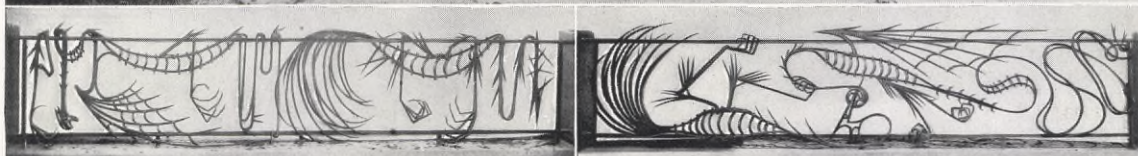
Men det är under det namnet han skall lefva!

(Till illustr. å sid. 166.)

Arbetarnes konstförening i Stockholm, hvilken nu existerat i tre år, har i lokalen Birger Jarlsgatan 20, öppnat en utställning omfattande omkring 150 nummer, hufvudsakligen målningar och teckningar men äfven en del skulpturer. Då det ju här är fråga om amatörer, hvilka endast vid sidan af sitt hårda arbete i fabriker och verkstäder ha tillfälle att söka utveckla sina konstnärliga anlag, kan man gifvetvis icke ha några större fordringar på deras konst. Det utställes också åtskilliga obetydliga och svaga saker, men här och hvar spårar man verkligt vackra ansatser, så mycket mera att förvånas öfver som föreningen under det senaste arbetsåret icke haft någon lärare utan arbetat på egen hand.

**BLIF MEDARBETARE
I HVAR 8 DAG.**

Skrif aldrig och fråga först — tid går därvid förlorad — utan insänd hvad Ni tror lämpar sig för tidningen, vare sig berättelser, uppsatser eller goda fotografier af tilldragelser för dagen. :: ::

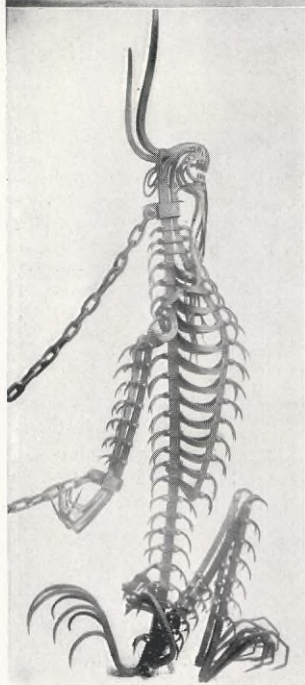

MONUMENT ÖFVER RIKARD NORDRAAK med dess af konstnären komponerade staket och figurer i järnsmede.

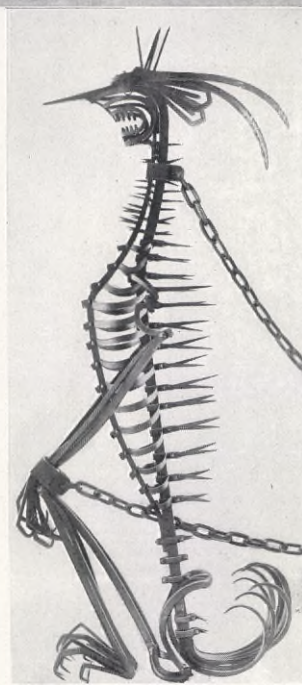
I Kristiania har under de senare åren rests icke mindre än tre offentliga monument af den norske bildhuggaren *Gustav Vigeland* — nämligen monumenten öfver matematikern Abel, kompositören Rikard Nordraak samt öfver Norges främsta kvinna inom kvinno-
rörelsen, Camilla Collett.

Det är vackra förvärf till stadens förskönande Kristiania erhållit genom dessa monument, som äro något af det yppersta som någonsin tillkommit i nordisk bildhuggarkonst.

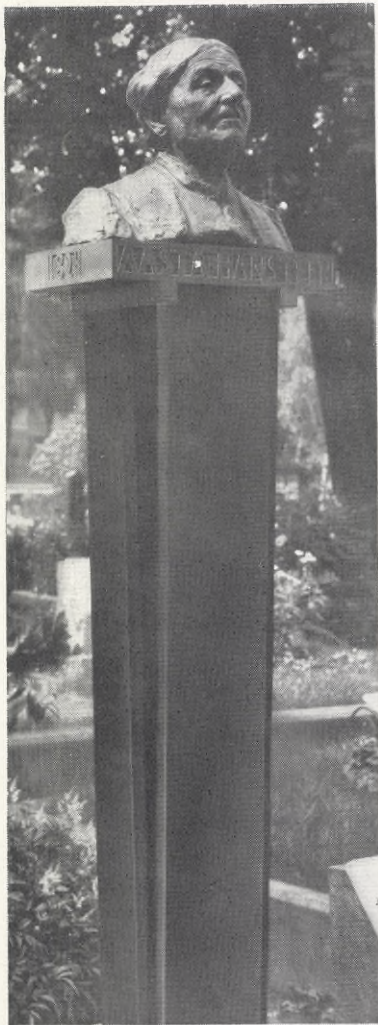
Högt uppe vid Carl Johansgatan, helt nära slottet, har *Abel-monumentet* sin plats. Det reser sig på en hög kulle i parken, som tillåter dess frappanta konturer att framträda i ren silhuett mot himlen. Den unge, snillrike matematikern, hvilken lysande bana döden afbröt i så unga år, är framställd som en reslig yngling, hvilken buren af tre genier, kastar oändlighetsspanarens djärfva blick genom rymden. Det medaljhårda, ädelt skulpterade ansiktet är besjäladt af vilja, klarhet och snille. Det rika håret är tillbakastruket från den höga breda pannan — öfver hela gestalten hvilar en ideell skönhet och öfverlägsenhet. Monumentet är rest på en sockel af fyra skarp-huggna granitblock, hvare konstnären inhuggit namnet: Abel.

Efter fotografier.

Kliché: Bengt Sjöbergström.

På andra sidan Carl Johansgatan å en mindre, öppen plats vid parken ser man konstnärens utomordentligt vackra monument öfver kompositören *Rikard Nordraak*. Omskuggad af träden, med ett väldigt granitblock som bakgrund står den i sitt land i hög grad populäre musikern där, enkel, flärdlös och sympatisk som han en gång bör ha framträdt i vardagslivet. Det är något vekt och grubblande i det gossaktiga ansiktets uttryck — ett ansikte af idel nerver och själ.

Ett säreget staket i järnsmide, komponerad i ett originellt drakmotiv af Vigeland själf, inhägnar statyen. Detta staket är ett nytt prof på konstnärens oerhörda fantasirikedom, som tyvärr ingen reproduktion med full rättvisa kan återge. Stämningen och arkitekturen öfver det hela är emellertid utomordentlig.

Något längre bort i samma park som Nordraak återfinnes *Camilla Colletts monumentet*. Det är intressant att bara i dessa tre verk se konstnärens märkliga karaktäriseringsförmåga. Det är icke stenbilder som huggas, utan intimt kända

Bilden till venster:
GRAFVÅRD ÖFVER AASTA HANSTEEN.

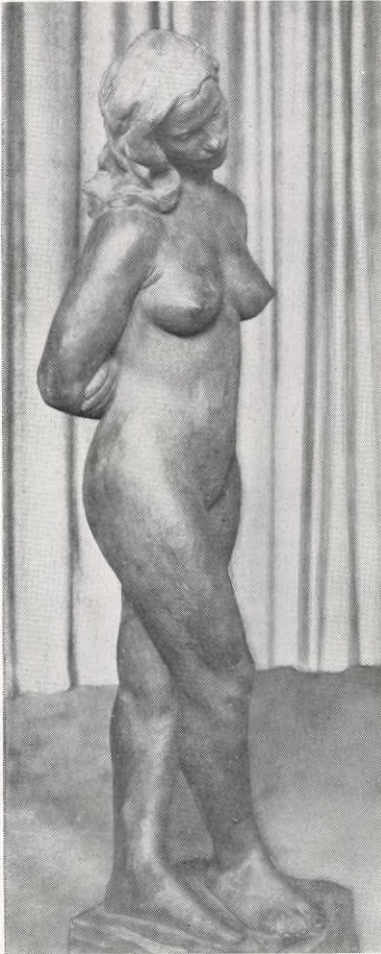
Bilden till höger:
ABEL-MONUMENTET.

För fotografier.

Kliché i Kem. "A.-B." Bengt Silfves sparre, Stlm.-Gbg.

MONUMENT ÖFVER CAMILLA COLLETT med af konstnären komponerad staket i järnsmide.

Efter fotografij. Skulptur: Benigt Sijversparre "KVINNA", träskulptur, ett af konstnärens senaste arbeten.

konstverk öfver lifvande gestalter, hvilkas tillblifvelse skett under den mest kärleksfulla kontakt mellan konstnär och verk. Där står nu Camilla Collett — pionären — i stark blåst med en tunn fin schal svept öfver sina axlar. Öfver och omkring henne hvilat föregångarens ensamhet och karghet. Hon håller hufvudet något böjdt, men de fina, intelligenta dragen vittna om hårdighet och tålmod. På ena sidan af sockeln läses: "Reist af kvinder". Det var säkerligen ett stolt ögonblick för Norges kvinnor, när de fingo resa detta ståtliga och genom sin enkelhet så mycket mera gripande och tänkvärda monument öfver den främsta af sina ledarinnor.

Äfven kring Camilla Collett är staketet en komposition af konstnären själf. Mindre fantasifullt än staketet kring Nordraak verkar det dock icke mindre beundransvärdt i sin rena stilfullhet och harmoni. Öfver hufvud torde

dess två staket af Vigeland vara något af det märkligaste som tillkommit inom järnsmideskonsten.

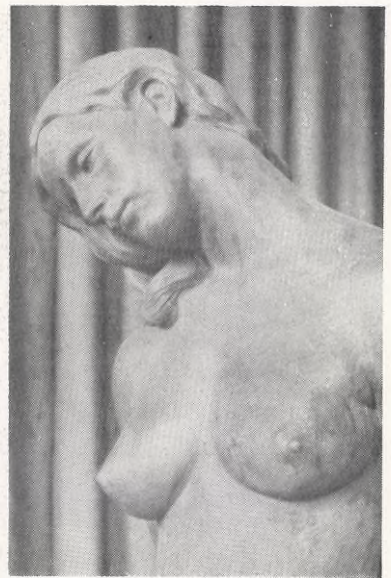
Framför samtliga Vigelands monument har man en stark känsla af att befinna sig hos ett folk som kämpat för utveckling och ljus i sin kultur.

Inne på vår Frälsares kyrkogård finna vi slutligen porträttbysten af Camilla Colletts medkämpe i kvinnorörelsen, skriftställarinnan och talarinnan Aasta Hansteen. Bysten är en gåfva af konstnären, men har sedermera genom norska kvinnors försorg gjutits och uppställt på gravven. Den återger karaktäristiskt de kloka och förtroendeingivande dragen af denna den norska kvinnorörelsens sörling — en kvinna med eldsjäl och enslingslynnne, som med hög syftning och nobel tillit till sitt kall aldrig tröttnade att kämpa sin strid för frigörelse och återuppriktelse.

I Vigelands enorma produktion stå dessa monument t. v. såsom föregångare till konstnärens största arbete — fontänen — som en gång skall göra Kristiania till medelpunkten för stor bildhuggarkonst, den största Norden f. n. har att uppvisa.

* * *

Förutom de offentliga monumenten återgifves här ett märkligt arbete af konstnärens senaste — *Kvinna skuren i trä*, som i höst fanns utställd bland andra i Kristiania Konstmuseum deponerade arbeten af Vigeland. Kvinnofiguren är i kroppsstorlek ut-

Efter fotografij. Kliché: Benigt Sijversparre. "KVINNA", fragment af vidstående skulptur.

skuren ur en ostindisk teakstam, detta på en gång ädelt hårda och mjukt böjligena material, hvori den norske mästaren lefvandegjort en af sina allvarligaste och mest gripande ingifvelser. En hög, gåtfull tragik hvilat öfver detta ensliga verk af sorgsenhet och resignation. Man häjdas ovillkorligen inför det — man betraktar det — och man glömmet det icke mer. Detta ansikte, så slitet, så sublimt, så trött och så oåtkomligt resigneradt bär i sin sorgbundenhet något af lifsgåtans egen fängslande olöslighet, som stämmer till andakt och respekt. I Vigelands nästan fabelaktigt rika produktion af storverk står det som ett nytt säreget arbete för sig, bärande denna hemlighetsfullt besjälade prägel, som kvardröjer lik en oförgänglig reflex af den kärlek, hvarmed det en gång skapats och nått sin fullbordan. S. L.

Förnya Prenumerationen för 1913

å HVAR 8 DAG.

För Postprenumeranter å Hvar 8 Dag är det af synnerligen stor vikt att innan dec. månads utgång förnya prenumerationen, på det att intet afbrott må uppstå i tidningens regelbundna expedition.

Prenumerationspris:

Kr. 5.— pr helt år
Kr 1.25 pr kvartal.

Efter porträtt. Kliché: Benigt Sijversparre. GUSTAF VIGELAND.

* Data å sista sidan.

C. L. SILFVERSWÄRD.
Kansliråd. — Stockholm.
85 år 3 Dec.*

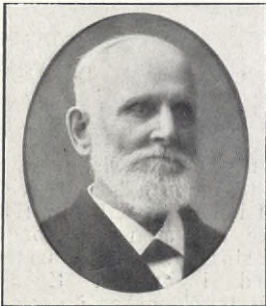
S. G. VON FRIESEN.
Fil.d.r. Lektor. Riksbanksfullm.
Stockholm. — 65 år 11 Dec.*

P. R. G. W. VON HEIDEMAN.
Jverste. — Hesselholm.
60 år 17 Dec.*

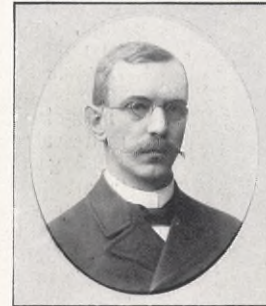
H. L. VON STEDINGK.
Grefve. Kapt. Chef f. K.Teatern. — Sthlm. 50 år 7 Dec.*

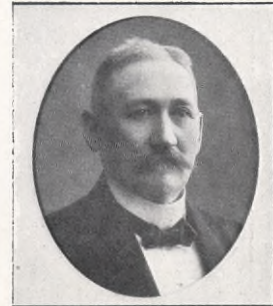
K. J. JERLING.
F. d. Provins-läkare. — Jönköping. 85 år 4 Dec.*

A. B. HOLMGREN.
Förste stadsläkare. — Kristianstad. 50 år 13 Dec.*

G. H. DOVERTIE.
Förste provins-läkare. — Jönköping. 50 år 16 Dec.*

K. J. ALMQVIST.
Distriktsveterinär. — Finnspong. 50 år 30 Nov.*

A. SAHLÉN.
Kontr.-prost. Kyrkoherde. — Jungskola. 80 år 11 Dec.

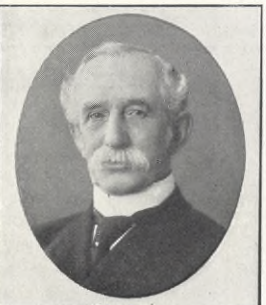
A. G. SUNDBÄRG.
Professor. — Upsala. 55 år 11 Dec.*

J. V. HULTCRANTZ.
Professor. — Upsala. 50 år 11 Dec.*

H. B. M. PLEIJEL.
Nytänämnd professor. — Sthlm. F. 73.*

J. JOHNSON.
Järnvägsdirektör. — Stockholm. 65 år 30 Nov.*

F. E. NEESS.
V. Konsul. — Landskrona. 55 år 11 Dec.*

A. SIGNEUL.
Handlande. — Ljusdal. 50 år 15 Dec.*

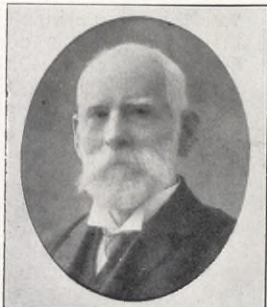

A. L. NORELL.
Mejeriegare. Bankdirektör. Stadsfullmäktig. — Kungsbacka. 50 år 6 Dec.

* Data här nedan.

F. A. FRIEBERG.
F. d. Musikdirektör. Kompositör.
— Stockholm. 90 år 13 Dec.

O. L. SVENSSON.
F. d. Styckjunkare F. d. Sång-
lärare. Utg. af skolsångböcker.
Källered. — 70 år 11 Dec.

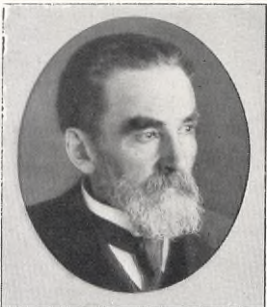
R. MACFIE.
F. d. Disponent. — Lyckorna.
70 år 3 Dec.*

J. A. WALLIN.
Redaktör af tidsn. Kalmar. —
Kalmar. 50 år 6 Dec.

A. W. WESTERBERG †.
Bruksegare. — Gusum.
F. 34. † 29 Nov.*

P. J. WISING †.
F. d. Professor. — Stockholm.
F. 42. † 5 Dec.*

C. PEHRSON †.
Rektor. — Kristinehamn.
F. 48. † 14 Nov.*

A. BJÖRKMAN †
Kammarråd. — Stockholm.
F. 60. † 6 Dec.*

CARL SILFVERSWÄRD. Stud. ex. 46, kameralex. 51, kanslist i sjöf. dep. 53 samt tjänstgj. under en lång följd af år inom olika verk, kansli-sekr. 78, kansliråd i K. M. Kansli 84. Led. af styr. i Stockh. stads spar-bank, af direktionen ö. Allm. Enke- och Pup. kassan.

SIXTEN VON FRIESEN. Stud.-ex. 65, fil. dr. 77. Tf. rektor v. Stock-holms h. reallärov. 76—91, lektor i matem. o. fysik derst. 80, senare tjänst-ledig. Led. af ett stort antal kommittéer. Led. af Stockholms stadsfull-mäktige 87, dess ordförande 04. Led. af Riksd. A. K. 85—87 samt 91—02, led. af Första K. sedan 05. Fullmäktig i Riksbanken sedan 93, dess ordf. sedan 09. Led. af Jernvägsrådet, led. af K. Försäkr.-inspektionen, led. af direktionen ö. K. Gymn. centralinst. sedan 81 samt ordf. i kommittén i dess omorganisation 10, led. af K. direktionen ö. Folkskollär. pens.-inr. 91. Hänvisa till biografi o. helsidesporträtt i ärg. IX: 12.

GEORG VON HEIDEMAN. U.-löjtn. v. Smål. gren.-bat. 76, repetitör v. Krigshögskolan 82—86, löjtn. v. Svea trängbat. 86, major o. tf. chef. Norrl. trängbat. 1900, öfv.-löjtn. och chef f. Skånska trängkåren 07, överste i armén 10. Led. af K. Krigsvet.-akad. 1900.

HANS VON STEDINGK. U.-löjtn. v. Göta. liög. 84, kapten 02; adj. hos Konungen sedan 08. Sedan 10 verkst. direktör i K. Teaterns a.-b. och chef i K. Teatern.

KARL JOHAN JERLING. Stud. ex. 49, med. lic. 63, t. f. provins. läk. i Lidköpings distr. s. å., bergslagsläkare 63—64, provins. läk. i Tingsås 64, i Ronneby 75, i Vesterås 79, i Nyköping 83—89. Överflyttade t. Stock-holm 95, t. Jönköping 07.

ALFRED HOLMGREN. Stud. ex. 83, med. lic. 93. Prakt. läkare i Kri-stianstad sedan 95; Andre stadsläkare derst. 97, förste sedan 05; fängel-seläk. sedan 97.

GEORG DOVERTIE. Stnd.-ex. 81, med. lic. 90, med. hedersdoktor 07. Förste provins.-läkare i Norrbott. län 99, i Jönköpings län sedan 05. Ordf. i Jönk. läns läkareförening sedan 09. Led. af 05 års K. tuberkuloskom-mitté; tillkallad sakkunnig att föreslå åtgärder mot banifällning 11.

KARL ALMQVIST. Stud.-ex. 84, vet.-ex. 88, veterinär i Finspongs distr. s. å. Förestånd. i Finspongs köttbesikt. byrå sedan 1900. V. ordf. i länets veterinärförening sedan flera år. Led. af styr. i Österg. Ensk. Banks aid.-kontor o. ordf. sedan 09.

GUSTAV SUNDBÄRG. Stud.-ex. 75, fil. kand. 78, aman. v. Statist. centralbyrån 80, förste aktuarie derst. 01; professor i statistik v. Upsala Univ. 10. Inneh. K. Mjts uppdrag af 07 att verkställa utredn. i emigra-tionsfrågan samt i frågan om föreslagen statens arbetslömedlanst. f. sven-skar i utlandet. Biografi o. helsidesporträtt ärg. IX: 41.

VILHELM HULTCRANTZ. Stud.-ex. 80, med. lic. 91, prosekter v. Karol. Inst. 94—99, e. o. prof. i anat. v. Upsala Univ. sistn. år; professor sedan 09. Läkare v. Ytterå brunns- o. badanst. 93—04, v. Hjo badanst. 05—11. Med-lem af Univers. exam.-komm. 02—06, led. af styr. i Upsala Ensk. lärov. o. Fackskolan i husl. ekonomi sedan 1900, ordf. sedan 10. Led. af stads-fullmäktige sedan 10, landstingsman sedan 10.

HENNING PLEIJEL. F. 73, stud.-ex. 91, fil. dr. 06, docent i mek. o. fy-sik v. Upsala Univ. s. å., assistent v. Telegrafverket 97, tf. förestånd. f.

dess profn.-anst. 03, i dagarne utnämnd t. professor v. K. Telegrafverket, en nyinrättad professor som träder i verksamhet fr. o. m. nästkommande år.

JOHN JOHNSON. Öfverassistent i maskinaid. v. Frövi—Ludvika jernv. 71—72, maskinöf. 72—78, baning. 78—79, trafikchef 79—1900. Styresman i Sverige i Frövi—Ludv. jernv. 84, konsult. ing. v. Traf.-a.-b. Grängesberg—Oxelösund sedan 1900.

FREDRIK NEES. Grundlade 47 firman C. F. Nees i Landskrona och alltjett dess inneh. V. ordf. i stadsfullmäktige o. i styr. i Belysn. o. Vattenverken sedan 07. Led. i drätselkammaren, kyrkorådet. Styr. led. i Sk. Hand. banken, Landskrona-Eslöf jernv. a.-b., Landskrona sparbank (v. ordf.), Elem. skolan f. II.

ARTHUR SIGNEUL. Drifver sedan 86 jernhandelsrörelse i Ljusdal. Ordf. i Fattigv. styr. 1900—06, nämndeman under s. å.; mångårig ordf. i Skyttegillet o. brandchef. Led. af styr. i länets Brandstodsbolag, kontr. i Hels. E. B. aid. kontor; ordf. i styr. i Samskolan. Ordf. i Ljusdals kö-pingsnämnd.

ROBERT MACFIE. Grundlade på sin tid villa- o. badorts-samhället Lyc-korna, ett af de första i vårt land och numera ett af de mest populära. Har med intresse deltagit i ortens allmänna angelägenheter.

AXEL WESTERBERG †. Afg. fr. Falu bergsskola 64, stud. i utlandet 65, förvalt. v. Gusums bruk 65, disponent i Gusums bruks & fabr. a.-b. 74—11, samt delegare däri. Ordf. i komm. stämman under 30 år, led. af komm. nämnd o. skolråd. Mångårig landstingsman, revisor i Östg. Hypot. fören. led. af Vägstyr.; ordf. i Valdemarsviks läkarestyr. Led. af styr. i Vikbolands o. Hammårkindsbanan.

PER JOHAN WISING †. Stud.-ex. 59, med. dr. 71. Senare öfverläkare v. Seraf.-lasarettet o. professor i nervsjukdomar v. Karolinska Inst.; afgick 90. Framstående läkare, lärare o. med. författare. Hänvisa t. biografi o. helsidesporträtt i ärg. XIII: 31.

CARL PEHRSON †. Stud.-ex. 69, prestv. 72, past.-ex. 78, komminister 76, begärde senare afsked ur kyrkans tjänst. Inköpte 92 Kristinehamns Prakt. skola o. var dess föreståndare intill sin bortgång. Under hans ledning utvecklades skolan till en framstående läroanstalt i sitt slag. Mång-årig stadsfullmäktig, led. af skolst., hufvudman i sparbanken.

ALFRED BJÖRKMAN †. Stud.-ex. 80, hoiv.-ex. 85, tjänsteman i K. Kam-markoll. s. å., kammarråd derst. sedan 99. Handhatt ett flertal utredningar bl. a. i vattenfallsfrågor.

Hrr Fotografier uppmanas att vid insändande af foto-grafier till **HVAR 8 DAG** tillse, att deras namn finnes anbragt på fotografiets baksida. **Endast då angifves firmanamnet.**

Aeroplanet löpte fram öfver den afbrända slätten, lyfte med ett par lätta knyckar och steg som ett gyllene jättebi mot den blå himlen.

Tretusen ansikten, som luft och vind från koppar förvandlat i järnfärg, lyftes samtidigt, och ett dämpadt mummel af förvåning och beundran strök öfver lägret, där bland sjuktältens sårade och döende jag fattat posto för att se två bulgariske fångar förbindas.

Det var en solig novemberdag utan ett moln på firmamentet. I små kamratliga klungor stodo de turkiska soldaterna och pratade lågmäldt, under det de med kisande ögon följde aeroplanet, som just nu försvann öfver åshöjden åt fiendesidan till.

De senaste dagarna hade företett det lugn, som säger ens instinkt, att något ovanligt skall hända, att stormen håller på att samla krafter, innan den bryter ut. I fjärran hade vi som ett aflägsset eko hört handgevärssmattor upprepade gånger, och ett par nattliga patruller, som kommit hem, öfversprutade af blod och jord, hade rapporterat, att bulgarerna närmade sig. Höjderna andra sidan dalen hade de redan delvis börjat bestycka med positionsartilleri, och vi kunde med hvarje timma, som gick, allt säkrare emotse en granat, utskickad som trefvare och hälsning.

Det var under sådan situation, som vår aviatör beslöt söka utforska ställningen å andra sidan åsen. Hans höjd var storartad redan när han lämnade lägerområdet, men han lyfte alltjämt, tills han som en prick utplånades mot den blå bakgrunden.

I soluppgången dagen därpå började det fientliga bombardemanget. Då var vår aviatör ännu inte synlig.

— Pauvre garçon, sade ett par officerare.

Längre minnestal eller liktal medgaf inte tiden, eller jag uppfattade det inte, ty ett par soldater, som, likt tryfferade kalkoner, späckats med shrapnellens från en djävulsk granatboll, langades så tätt förbi oss af två af världens maktligaste, mest opraktiska sjukbärare, att bårarne distraherade.

När hela vårt avantgarde var ett minne blott, och tusen omutligt besjälade hjältar förvandlats till värlösa leksakssoldater gent emot en oemotståndlig artillerield, blef det tid för oss att backa upp till nästa åshöjd, där vi voro i skydd af vår centerkårs artilleri.

Dagen därpå var jag posterad till San Stefano.

När jag trädde in i hotellets matsal där, blef den förste jag fick se — aviatören. Hans franska extraktion förnekade sig inte i det lifliga, impulsiva humöret, och med utsträckta händer rusade han mot mig.

— Det är ni!

— Jag själf!

— Aflägg rapport. jag ber er!

— Åh; ja, det är en trist historia. Min maskin... men sätt er.. Garçon, servera monsieur ett glas cognac! Nu skall ni få höra!

Ni såg "L'aiglon", inte sant, då den seglade upp i molnen och försvann? Hvilka känslor fyllde inte då mitt sinne! Ser ni, min maskin var alltid för mig ett lefvande väsen. En, bror, en vän, en älskarinna, kanske! När propellern arbetade, då hörde jag hennes feberaktiga hjärta slå, och när vi tillsammans ilade fram genom eterböljorna, kände jag det, som fore jag på en bröllopsresa med min själs älskade. Det låter öfverdrivet, men den som hundra gånger anförtrott sitt lif åt en maskins järnfamn, den flämtar af begär vid benzindoften, dess andedräkt. När min hand låg på styrhjulet, och de vib-

rerande vingarne lyfte mig öfver det gråa, smutsiga, blodiga jordbältet, då älskade jag med lidelsefull, äkta kärlek detta väsen af samlad kraft, detta lefvandejorda maskinella ting, som i sina armar ägde makt att ge mig döden eller hålla mig kvar vid lifvet.

Ni ler, monsieur, ni ler! Åh, neka inte, ni ler! Jag ser draget i mungipan. Det röjer er! Men tro mig! Liksom ni nog ibland tycker, att en bok eller kanske endast en cigarrett intar en god väns plats hos er, så kan en aviatiker finna direkta psykologiska anknytningspunkter mellan sina drömmar och tankar och sin maskin. Säg, att ni förstår det!

Jag log allvarsamt.

— Ni är svärmare, käre vän, men jag förstår er fullt.

— Ja, inte sant, det gör ni!

Nå hör nu vidare! När jag lämnat vårt läger, var jag tio minuter senare midt öfver det bulgariska ståndläger, jag visste skulle vara beläget andra sidan åsen.

Jag tro inte, att man där först märkte mig; åtminstone sköt man inte efter mig. Jag flög således fram öfver den starkt kuperade terrängen, där på höjderna det fientliga artilleriet som bäst slungade projektiler öfver mina vänner. Därefter vände jag, cirklande öfver den sockertoppsliknande tältstaden i dalgången, men gaf oförsiktigt vika för frestelsen att söka på närmare håll kasta en blick på de envisa fiender, vi så länge undflytt, och som i osynliga gestalter blott med kartescher och granater låtit oss ana sin närvaro.

Jag hörde det susa förbi mitt huvud, som en hvissling, men höll mig djärfv kvar på minskad höjd. Två, tre gånger skars luften af knifblad, men kulorna hveno förbi, och jag hade redan passerat den fientliga linjen, då jag hörde ett klingande ljud, som när en stålsträng klipptes af.

På en gång tystnade motorns slag, och jag föll, föll i svag lutning ned mot en stor slätt, en halftimmas väg till fots från vårt läger, jag landade lyckligt och hoppade oskadd ur maskinen.

Monsieur, har ni någon gång lyft i handen en död fågel? Har ni känt, hur underligt tung den tyckes? Det slår ut från den en dimma af förgångelse, olust och smärta. Har ni förnummit den känslan, då förstår ni, hvad jag kände i det ögonblick, jag såg min förstörda maskin med genomborrad motorsköld stå obrukbar midt på det stora fältet, dit endast fiendekuller tycktes mig hitta. På gevärselden hörde jag, att bulgarerna voro i framryckande. Jag ville inte riskera att i deras händer lämna min döde vän.

Men när jag till fots fem minuter senare lämnade maskinen med brutna vingar och motorn söndersprängd af dynamitexplosionen, jag åstadkommit, då hade jag en känsla, som anblicken af krigets tusenden döda och tiotusenden sårade inte förmått väcka hos mig. Det var, som om en kopparhand med hårda fingrar klämt ihop min strupe, och, jag blgys inte att säga det, monsieur, jag grät som ett hjärtskrämdt barn gråter i sin mors sköte.

INNEHÅLL:

Justitiekansler Emil Sjöberg (med helsidesporträtt och biografi). — Drottning Viktoria på Capri. — Inlandsbanans första led öppnas för trafik. — Pansarbåt och ångfartyg kollidera — Svensk konstindustriutställning i Chicago. — Arbetarekonstnärer som utställa. — Bilder från Vassijaure naturvetenskapliga station — Nya monument af Vigeland. — "Lektor Ranunculus" af K. G. Ossian-Nilsson. — Aviatören. Specialkorrespondens från Konstantinopel. — Balkankriget. — Patriarken af Konstantinopel †. — Tyskt fornynd i Eskilstuna. — Mylius Erichsen-monumentet af-täckes. — Veckans porträttgalleri.

Eftertryck af text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan särskildt medgivande förbjudes vid laga påföljd.